

Diaconie... te prijzen!

Samen bidden en samen delen

“Maak mij een instrument van Uw liefde, laat mij liefde brengen waar haat is, laat mij hoop geven aan wie niet meer hoopt...” Deze woorden werden uitgesproken door Franciscus van Assisi. Op dit moment is er weer een Franciscus die met zijn woorden warmte en liefde brengt, die met compassie naar mensen toegaat. Een paus die in zijn eerste uitgebreide interview aangeeft dat een kerk niet alleen verwelkomt of met open deuren ontvangt maar die ook moet proberen om nieuwe wegen te bewandelen, die in staat moet zijn zichzelf te overstijgen en de hand dient uit te steken naar degenen die

haar niet kennen, of die weggegaan zijn of onverschillig zijn geworden. Zo'n kerk heeft bedienaren nodig. Gewijd en ongewijd. Competente en creatieve mannen en vrouwen die de tekenen van de tijd kunnen snappen en die de grootschaligheid van organisatie kunnen verbinden met de kleinschaligheid van nabijheid en vitale gemeenschappen. In de kerken in het Zuiden wordt op een heel gevarieerde wijze al veel langer met dit bijltje gehakt. In de stad Cebu op de Filippijnen zag ik de kracht van mensen bij kleine kapelletjes als plek van samenkomst met hun eigen kinderopvang, gezondheidszorg voor de wijk waarin ze woonden. Al die kapelletjes vormden zelfstandige eenheden en tege-

lijkertijd waren ze deel van het grotere geheel van de parochie. Hetzelfde maar toch weer anders zag ik in Tanzania. Hier wordt meer het model van het Twentse noaberschap beoefend. Je bent elkaars burens omdat je gedoopt bent. Je zoekt elkaar niet uit want je bent het en daarom maak je werk van elkaar. Samen bidden en samen delen. Beide modellen worden verbonden door de parochie die groot is en van waaruit geestelijke en praktische ondersteuning verwacht mag worden. Iets voor ons? Ongetwijfeld niet als kopie maar wel als spiegel. Maar dan hebben we wel bedienaren nodig die toegerust en toegeleid uitgezonden kunnen worden.

Ina van de Bunt-Koster

COLOFON

VPWInfo.nl is het kwartaalblad van VPW Nederland, Beroepsvereniging van r.-k. pastores.
ISSN 1574-9916. Nr. 3, oktober 2013.

- Redactie VPWInfo.nl
Jan Franken (hoofdredacteur), Elly Bus, Mirjam Dirx, Jan Houben, Lidwien Meijer, Geert Rozema, Jeroen van Lente.
- Redactiesecretaris
Mirjam Dirx | * Vaartje 112, 5165 ND Waspik | 0416 - 312385 / 06-444 60 207 | mirjamdirx@kpnplanet.nl
- Grafisch ontwerp
Jeroen van Lente | Tielekeshoeven 32, 5242 KB Rosmalen | 06 28 15 20 30 | jeroenvanlente@msn.com | behance.net/jeroenvanlente
- Drukkerij
Drukkerij DekkersvanGerwen, Den Bosch.
- Foto's van de auteurs en foto's bij artikelen zijn door de betreffende auteurs aangeleverd.

Contributie

- De VPW kent maar één hoofdtarief waaraan alle andere bedragen zijn ontleend: € 140.
- De contributie bedraagt € 140 voor wie 0,7-1 fte en € 70 voor wie tot 0,7 fte werkt. Onder dat laatste vallen ook de gepensioneerden.
- Omdat het alléén voor pastoraal werk(st)ers in loondienst mogelijk is de contributie te verrekenen met hun brutoloon, worden zij voor een hoger bedrag aangeslagen, maar feitelijk hebben zij een voordeel van enkele euro's.
- Vrienden van de VPW en studenten betalen een aangepast bedrag.
- De letters A, B, C, D, DP (P voor gepensioneerden) en E zijn van belang voor de administratie en staan op de betalingsstrook vermeld en verwijzen naar deze tabel.
- Contributies gelden voor een heel kalenderjaar.
- Individuele aanpassingen zijn mogelijk bij bijzondere arbeidsomstandigheden of indien men in de loop van het jaar lid wordt. In onze statuten wordt een opzegtermijn van een maand aangehouden.
- Iedereen die meer wil geven dan de gevraagde contributie-bijdrage kan dat als schenking fiscaal verrekenen, ook gepensioneerden (ANBI regeling).
- Ons rekeningnummer is 303 72 79 t.n.v. VPW Nederland. Vermeld altijd: 'Contributie', uw 'lidcode' en 'nummer' in de mededelingen.
- Wij stimuleren periodieke overschrijvingen van de contributie.

	Pastoraal werk(st)ers	Priester of diaken	Gepensioneerde
0,7 - 1 fte	A Netto € 134,- (bruto € 200,-)	B € 140,-	DP € 70,-
tot 0,7 fte	C Netto € 67,- (bruto € 100,-)	D € 70,-	DP € 70,-
Elders vakbondslid	D € 70,-	D € 70,-	DP € 70,-
	Vriend € 75,-	E Student € 15,-	

Organisatie

VPW Nederland

- Secretariaat VPW Nederland – J. Franken (beleidsmedewerker) | Palestrinastraat 1b, 3533 EH Utrecht | 030 - 293 33 15 | janfranken@vpwinfo.nl
- Dagelijks bestuur – Vacature Voorzitter • H.J.M. v.d. Bunt-Koster | Nijverheidsstraat 22, 7621 TM Borne | 074 - 2670406 | penningmeester@vpwinfo.nl • M.D. Dijkman | Kerkstraat 19, 6941 AC Didam | 0316 - 295 606 | vice-voorzitter@vpwinfo.nl • P. Gabriël | Zwolse Anjer 8, 2631 SR Nootdorp | 015 - 310 89 36 | secretaris@vpwinfo.nl
- Algemeen Bestuur – H. v.d. Bosch, H.J.M. v.d. Bunt-Koster, J. van Diepen, M.D. Dijkman, E.J. van Dijk, P. Gabriël, W. Hacking, T. Halin, G. Kamstra, J. Klaassen, J. Langelaan, L. Mesman, W. van Paassen, J. Rens.
- Financiële administratie – Bosman Financiële Dienstverlening.
- Landelijke Commissie Rechtspositie (LKR) – J. Deckers, J. Franken, L. Geurts, T. Halin, H. Hudepohl, A. Kuin, J. Mersel, T. van de Rijken (Abvakabo), H. van Schalkwijk.
- Tuchtcollege – W. Blezer-van der Walle, R.J. Bunnik (secr), R.G.W. Huysmans, A.P.H. Meijers (vz), J.W. Nibbelke, K.W. Walf.
- Website www.vpwinfo.nl – P. Gabriël, webmaster.

VPW's

- VPW Den Bosch – Secretariaat VPW Nederland, Palestrinastraat 1b, 3533 EH Utrecht, 030 - 293 33 15, denbosch@vpwinfo.nl
- VPW Breda – Secretariaat: F.M. Vermeulen | Florahove 24, 4702 EZ Roosendaal | 0165 - 53 45 06 | breda@vpwinfo.nl
- VPW Groningen-Leeuwarden – Secretariaat: J.M.A. Langelaan | Boerschaplaan 41, 7824 NA Emmen | groningen-leeuwarden@vpwinfo.nl
- VPW Haarlem-Amsterdam – Secretariaat: J.P.C. van Diepen | Loodsgracht 75, 1781 KP Den Helder | 0223 - 619 139, haarlem-amsterdam@vpwinfo.nl
- VPW Limburg – Secretariaat: P. Linders | Stichting Groenewold | Roermond | 077 - 354 66 89 | limburg@vpwinfo.nl
- VPW Rotterdam – Secretariaat: H.J.T. Dam | Parallelweg 5, 2951 BS Alblasserdam | 06-12374002, rotterdam@vpwinfo.nl
- VPW Utrecht – Secretariaat: Chr. Kantoci-Janssen | Bussloselaan 17-A, 7383 AG Bussloo-Voorst | 0571-261914 | utrecht@vpwinfo.nl

Verzoek aan onze leden!

- Als er iets verandert in uw gegevens wilt u dan zo vriendelijk zijn dit door te geven aan ons secretariaat: Palestrinastraat 1b, 3533 EH Utrecht of info@vpwinfo.nl.
- Denk daarbij aan • Adresgegevens • Verandering van werkkring of werksort • Het overgaan van student lid naar werkend lid • Arbeidsduur-verandering (bijvoorbeeld van full-time naar half-time) • Het met emeritaat gaan.

INHOUD

Het hart van diaconie is de zorg om wie kwetsbaar is. Op veel plekken in de samenleving komen initiatieven van de grond om mensen in de knel bij te staan en sterker te maken. Soms zijn het kleine, particuliere initiatieven en een andere keer is het een groots opgezet project met verschillende participanten.

De meeste bisdommen kennen een prijs voor diaconie. Daarmee willen zij de aandacht voor diaconie stimuleren. Het effect van deze prijs is tweeledig. Allereerst geeft een lijst van genomineerde projecten een verbreding van de blik op diaconie. Het helpt om uit een ingesleten spoor te komen. Vervolgens wekt zo'n lijst creativiteit op om vergelijkbare initiatieven te ontplooiën.

Als beroepsvereniging van pastorale beroepskrachten zijn we vooral geïnteresseerd in de pastorale kansen van deze projecten. Hoe geven zij inspiratie? Hoe worden er verbanden gelegd met de rest van de parochie? Hoe kan een diaconaal project doorwerken in de liturgie? Wat is de rol van pastores in zulke projecten?

Bij het streven om vanuit elk bisdom één genomineerd project – niet per se de winnaar – naar voren te brengen, werd duidelijk dat er uiteindelijk zes bijdragen te verwachten waren. Het bisdom 's-Hertogenbosch kent geen prijs voor diaconie.

DE PRAKTIJK

- 4 Inlopen als diaconale aanwezigheid van kerken**
Jan Hopman
- 6 Eenvoudig en nabij**
Wiebe Mulder
- 8 Onbekend raakt bemind**
Fien Cruts
- 10 Hoe kan een méns illegaal zijn?**
Siska Brand-Barth
- 14 Kerk op Facebook**
Ria Doornbusch
- 16 Iedereen op vakantie!**
Jan Lamberts

DE RUBRIEKEN

- 12 Onze Rechtspositie**
Berichten voor pastoraal wer(st)ers, vanuit de Landelijke Commissie Rechtspositie
Jan Franken
- 19 Gelezen**
Ontkerkelijkking, nou en?
Oorzaken en gevolgen van secularisatie in Nederland.
Jos van Genugten
- 20 Nieuws uit de VPW-en**
Jan Franken
- 23 Pastor en internet**
Om-armen
Matthé Bruijns
- 24 Rob Lijesen**
Cottage garden!

Inlopen als diaconale aanwezigheid van kerken

De Augustinusparochie in Breda biedt gastvrijheid aan via een inloop. Op dinsdag kunnen mensen terecht bij *Inloop Clement* in Kindcentrum Olympia in de Haagse Beemden. Op woensdag is er *Inloop Voor Elkaar* in gemeenschapshuis de Biesdonk in Hoge Vucht. Bewust is er niet gekozen voor een ruimte in een kerk. Voor onze doelgroep is die drempel namelijk te hoog.

Thuis bij elkaar Er komen heel verschillende mensen: een oudere, wat eenzame vrouw uit een Aziatisch land, een man van 83 die onlangs zijn vrouw verloren heeft, een oudere vrouw wiens kinderen vroeger afgenomen zijn door de kindbescherming maar nu actief is in de *Vierde Wereldbeweging*, een vrouw met een blijvend psychisch probleem, een gescheiden man met slechts sporadisch contact met zijn kinderen. Bij deze laatste man mochten alleen de vrijwilligers van de Inloop nog maar in huis komen. Vorig jaar is hij thuis dood aangetroffen door de politie, die getipt was door de apotheek waar hij zijn medicijnen niet kwam ophalen.

Op beide plekken heeft zich een eigen gemeenschap gevormd van mensen, die elkaar wat te bieden hebben. Dat geldt ook voor de vrijwilligers. Sommige van hen krijgen te maken met werelden, waarmee ze normaal nooit mee te maken krijgen. Zo bouwen we iedere dinsdag en woensdag op kleine schaal aan het humaner maken van de samenleving.

Ontstaan Vanaf 1993 tot 2004 heb ik zelf in Santiago de Chili gewerkt in het thema *Aids en gewetensbezwaarden militaire dienst* in een oecumenisch vormingscentrum, dat werkte vanuit de beginselen van Bevrijdings-theologie. Toen ik in Nederland terug was, kreeg ik in Breda-Noord een diaconale opdracht. Hoe geef je daar vanuit een parochie invulling aan? Ik maakte kennis met het fenomeen 'inlopen' en kwam in contact met *Urban Mission*. Met vrijwilligers van de parochie ben ik gaan kijken bij het *Stoofje* in Oudenbosch, dat al 30 jaar bestond en hebben we iemand uitgenodigd van het diaconale centrum *Annahuis* in Breda. Na een training in de presentietheorie van Andries Baart zijn we met een

Bisdom Breda

De diaconieprijs van het bisdom Breda was tot voor kort verbonden met de persoon van Mgr. Ernst. Vanaf 2014 wordt de prijs vernoemd naar de heilige Antonius, die enerzijds oog had voor het leven en de ontplooiingskansen van individuele armen en anderzijds rijken en machtigen aanspoorde oog te krijgen voor de 'kleinen' en hen als mens te herkennen en erkennen.

Bij de inzendingen van de laatste *Mgr. Ernstprijs* hoorden ook de inloopochtenden *Voor Elkaar* van de parochie Breda-Noord en de *Inloopochtend Clement* van de Bethlehemparochie (beiden nu Augustinusparochie).

Jan Hopman

65 jaar, emeritus pastoraal werker in de parochie Breda-Noord.

DE PRAKTIJK

zestal vrijwilligers uit de parochie uiteindelijk in het gemeenschapshuis begonnen. Hoewel ons gezegd was dat we het eerste jaar niet op bezoekers hoefde te rekenen, kwamen er wonder boven wonder in *Inloop Voor Elkaar* al meteen een achttal bezoekers. Dat aantal is alleen maar gegroeid tot een gemiddeld bezoek van 25 personen iedere woensdagmorgen. Er is ondersteuning van een gepensioneerd maatschappelijk werker en iemand die formulieren kan invullen. Bovendien kan iemand als hij of zij dat wil, een beroep doen op een gediplomeerd counselor, die je figuurlijk een spiegel kan voorhouden. Maar het belangrijkste van die ochtend is het contact onderling, het kopje koffie, het gesprek over koetjes en kalfjes, maar soms ook over serieuze dingen, het kaarten, het biljarten of het genieten van de zon in de Franciscus-tuin. Kortom 'voor elkaar er zijn'.

Nieuwbouwwijk Het tot stand komen van *Inloop Clement* in de grote nieuwbouwwijk de Haagse Beemden, die in de jaren tachtig van de vorige eeuw uit de grond gestampt is, is wat moeizamer gegaan. Via buurthuis *de Loper* zijn we uiteindelijk in de *Brede School Olympia* beland, waar naast de twee basisscholen ook *SurplusWelzijn*, *Centrum voor Jeugd en Gezin* en het consultatiebureau gevestigd zijn en waar we nu een vaste plek hebben. Iedere dinsdagochtend komen er nu ook al gemiddeld twintig personen. De sfeer is anders dan bij *Voor Elkaar*, maar ook hier is er aandacht en presentie voor iedereen. Hoogtepunt was ongetwijfeld het bezoek aan Lourdes nu alweer vier jaar geleden, waar we gezamenlijk als groep op bedevaart geweest zijn. Daar is de werkelijke cohesie en samenhang van de groep ontstaan. Dat hebben we versterkt door aan te sluiten bij de Bisdomreis naar Padua en Assisi met een speciaal programma voor onze bezoekers.

Het belangrijkste is het contact onderling

Jezus en de parochie Wat is de relatie nu met Jezus en de parochie? Voor mij is dat duidelijk. Het is het uitvoeren en navolgen van het leven van Jezus, die in al zijn goedheid ook mensen aan de onderkant van de samenleving opzocht of dat nu de Samaritaanse vrouw was of een blinde. Daarnaast is het ook het uitvoeren van wat er staat in al die mooie encyclieken van *Rerum Novarum* tot en met de encycliek *Caritas in Veritate* van Paus Benedictus XVI.

En het is mooi om te zien dat zeker de helft van de bezoekers ook af en toe op zondag in de kerk zit. Liturgie en diaconie kunnen elkaar immers wederzijds versterken. Als pastor moet je dan wel midden in het leven staan. Kerks zijn de bezoekers van de *Inloop* niet. De traditionele kerken hebben het contact met hen al lang verloren.

Ze komen, omdat ze rust vinden in de vieringen, iets van het Heilige proeven en voelen dat ze tenminste in de parochie Breda-Noord volledig meetellen. De kop koffie na afloop met bijbehorende aandacht draagt daar zeker aan bij. Zó kun je kerk zijn in deze tijd.

Je hebt de samenleving en de mensen wat te bieden. Dat wordt onderstreept door de gemeente Breda via haar vertegenwoordigers en door *Projecten In Nederland van de religieuzen* (P.I.N.), door middel van subsidiëring en bezoeken.

Vaak waren ontmoetingen in de *Inloop* een inspiratie voor mijn overwegingen. Soms vroeg ik een bezoeker om aan het begin van de viering vanuit haar eigen leven iets

uit het Evangelie van de zondag naar voren te halen. Nu ik sinds mei 2013 met pensioen ben, is de koppeling tussen de inlopen en de parochie niet altijd vanzelfsprekend. Ik heb de collega-pastores proberen te overtuigen van het belang van een inloop voor een vitale en diaconale parochie. De tijd zal uitwijzen hoe het verder gaat.

Eenvoudig en nabij

“Na zo’n ochtend kan mijn dag niet meer stuk. De gesprekken, de ontmoetingen, ze geven me zoveel energie en doen me zo goed”, zo vertelt de vrouw die als vrijwilliger betrokken is bij het *Trefpunt*. Iedere woensdagmorgen is de parochiezaal in Bakhuizen geopend en zijn mensen er welkom voor een kop koffie, een praatje, een luisterend oor. Ook is er informatie te verkrijgen over allerlei (gemeentelijke) voorzieningen en is er gelegenheid om in de kerk een kaarsje op te steken.

Scholing Het begon allemaal met de cursus, de leerweg diaconie die twee jaar geleden door het bisdom Groningen-Leeuwarden in samenwerking met *Solidair Friesland* werd gestart met de bedoeling de parochiële diaconie te versterken en zo de plaats in de parochie te geven die ze toekomt. Ik was heel blij en verrast door het aanbod. In de zeventien jaar dat ik in deze parochies heb gewerkt, merkte ik dat goede scholing onontbeerlijk is voor een levensvatbare parochie. Omdat ik heb gemerkt dat een persoonlijke benadering veel meer oplevert, ben ik op zoek gegaan naar geschikte kandidaten. Een gerichte vraag aan iemand stemt tot

nadenken. Meer nog: mensen voelen zich aangesproken, gezien. Maar liefst vijf mensen uit de vier parochies hier ter plaatse hebben de cursus gevolgd. Met plezier hebben ze eraan deelgenomen. De onderlinge samenwerking is gegroeid. Ik werd ook zelf door hen in het leerproces betrokken, met name in het tweede deel van de cursus toen iedere deelnemer een diaconaal project moest zoeken om de opgedane kennis in praktijk te brengen. Twee projecten wil ik hier in het kort beschrijven: het *Trefpunt* en het *Thomashuis*.

Trefpunt Dit project is gekozen door de cursisten van de parochie in Bakhuizen, een klein, afgelegen dorp in Zuidwest Friesland. Op grond van hun ervaringen bleek dat er in het dorp behoefte was aan een ontmoetingsplek voor ouderen en alleenstaanden. Eenzaamheid komt ook voor in dorpen, waar velen elkaar wel kennen, maar waar toch ook ieder zijn eigen weg gaat. Zo werd het idee geboren om een inloophuis te beginnen waar mensen terecht kunnen voor onderlinge ontmoeting en informatie. Vooral de ontmoeting bleek erg in de smaak te vallen, meer dan de informatieverstrekking.

Bisdom Groningen/Friesland

In november 2012 reikte *Solidair Friesland* opnieuw de *Pater Grasveldpenning* uit. De initiatiefnemers willen met deze penning het – vaak onzichtbare – werk van de vele vrijwilligers onder de aandacht brengen. Eén van de genomineerde projecten was toen het project ‘Scheepsmaatje’, dat via georganiseerde activiteiten contacten opbouwt tussen mensen met een verstandelijke beperking en vrijwilligers uit de parochie. Het succes van ‘Scheepsmaatje’ inspireerde anderen om zich te scholen en de schouders te zetten onder nieuwe projecten.

Wiebe Mulder

57 jaar, pastoraal werker in Balk, Bakhuizen, Sloten en Woudsend (Z.W. Friesland).

DE PRAKTIJK

Nu het *Trefpunt* ongeveer een jaar draait is het ook echt een trefpunt geworden waar mensen uit het dorp komen – voor iedereen staat de deur open – en waar iedere woensdagmorgen twee vrijwilligers de bezoekers gastvrij onthalen. Ik zie een man die niet veel meer met de parochie had, maar zich als gastheer graag beschikbaar stelde. Ik zie een Iraanse vrouw met haar jonge kind, een man die een paar foto's uit de oude doos de

kring laat rondgaan, een man die met zijn dementerende vrouw hier even op adem komt; ik zie iemand die mij vraagt of ik eens langs kan komen, want het gaat niet zo goed met zijn vrouw...

Het *Trefpunt* is nu al niet meer weg te denken en heeft een plek verworven in de parochie en het dorp vanwege haar laagdrempeligheid en gezelligheid. Je voelt je welkom. Er hoeft niks. Je hoeft geen hulpvraag te hebben. Je kunt zomaar komen. Ook nieuwe ideeën ontstaan. Zo is er een groep mensen die in de wintermaanden maandelijks samen te eten, verzorgd door de plaatselijke horecaondernemer.

Thomashuis Het tweede project is het *Thomashuis*. Dit is een verbouwde boerderij waar acht mensen met een verstandelijke beperking wonen onder begeleiding van een echtpaar, ook wel zorgondernemers genoemd. Het is een kleinschalige woonvorm die als doel heeft dat de mensen in hun eigen sociale omgeving kunnen blijven. Vanuit de parochie in Balk was door de groep *Kerk en samenleving* al eerder contact gelegd. Tijdens een bijeenkomst in de vastentijd is er door mensen van het *Thomashuis* uitleg gegeven over de opzet van het huis en hun motivatie en inspiratie hierbij. Dit bracht één van

de cursisten op het idee het *Thomashuis* te kiezen als project. Doel was: verbinding leggen tussen de parochie en de bewoners van dit huis. Wat kunnen we voor hen doen? Of beter: wat kunnen we mét hen doen? Wat kunnen we

voor elkaar betekenen? Zo zaten we op een mooie zomerse zaterdagmiddag met een kleine twintig mensen in de parochiezaal in Balk te gourmetten; er werden bloemstukjes gemaakt en we deden een eenvoudig balspel met elkaar in de pastorie-tuin. Wat een plezier bij de mensen van het *Thomashuis*! De vijf jongeren van de parochie die als 'maatje' de hele dag in de weer zijn geweest om het de mensen naar de zin te maken, hebben niet minder genoten. Breeduit lachend stonden ze allemaal op de foto. Al gauw vroegen ze: Wanneer gaan we weer zoiets doen? Een vervolg kwam er met Kerstmis toen de groep weer bij elkaar kwam. Maar nu wilden ze ook graag even in de kerk zijn. Want bij Kerstmis hoort toch het kerstverhaal en kerstliederen?! Zo gezegd, zo gedaan.

Deur open Twee projecten, ontstaan vanuit de leerweg diaconie. Het zijn kleinschalige projecten, maar in hun eenvoud en nabijheid zijn ze van levensbelang: een kerk, een parochie, mensen die zich gastvrij opstellen, openstaan voor elkaar en benieuwd zijn naar elkaars verhaal. Het zijn projecten die mij blij maken en hoopvol, die mij de ogen openen voor datgene waar het werkelijk om gaat: mensen die de deur openzetten, niet alleen van hun huis, maar ook van hun hart, zodat Hij kan oplichten.

Goede scholing is
onontbeerlijk voor een
levensvatbare
parochie

Onbekend raakt bemind

De eerste doelstelling van de Stichting Exodus is vanuit een christelijke identiteit kansen bieden aan mensen die willen stoppen met criminaliteit en aan een nieuwe toekomst willen werken. Dat komt ook tot uiting in hun project. Door zich belangeloos in te zetten voor de ander, dragen de bewoners van het Exodushuis bij aan een menswaardige samenleving en de opbouw van de gemeenschap. Ook dit is een vorm van kerkzijn, al speelt het zich niet af binnen de muren van het kerkgebouw.

‘Stop Exodus’ Toen in 2007 bekend werd dat de Stichting Exodus vergevorderde plannen had om ex-gedetineerden op te vangen in het voormalig klooster van de paters Franciscanen aan de Beersdalweg in Heerlen, zorgde dat voor veel onrust in de buurt en in de aangrenzende wijken. Er brak een storm van protest los. De omwonenden vreesden dat het Exodushuis voor veel overlast zou zorgen, dat in het klooster bewoners zouden worden opgevangen die veroordeeld waren voor zedendelicten en dat de criminaliteit in de buurt zou toenemen. Bewoners van de wijken Beersdal, Zeswegen en Nieuw Husken richtten een actiecomité Stop Exodus op, en dienden bij de gemeente Heerlen een burger-

initiatief in om de vestiging van het Exodushuis op deze plaats tegen te gaan. Tijdens raadsvergaderingen werd met spandoeken op de tribunes geprotesteerd tegen de komst van het opvanghuis. In januari 2009 verwierp de gemeenteraad van Heerlen het burgerinitiatief. Daardoor was de weg vrijgemaakt voor de komst van het Exodushuis naar het oude klooster aan de Beersdalweg. In augustus 2009 gaf het college van burgemeester en wethouders de Stichting Exodus formeel toestemming voor de opvang. De angst onder de bevolking bleef echter en het actiecomité bleef zich verzetten tegen de vestiging. In 2010 namen de eerste bewoners hun intrek in het Exodushuis.

Onbekend maakt onbemind Het gezegde ‘onbekend maakt onbemind’ is hier wel uitdrukkelijk van toepassing. Reden waarom de Stichting Exodus veel aandacht besteedt aan het ‘bekend’ maken. Zo werden 20 bewoners en politici uit Heerlen maart 2008 uitgenodigd een bezoek te brengen aan een opvanghuis in Den Bosch en was er maart 2009 een voorlichtingsavond voor omwonenden.

Na ingebruikname van het pand werd een open dag voor omwonenden georganiseerd, waarin zij

Bisdom Roermond

In mei van dit jaar werd opnieuw de *Doctor Poelsprijs* uitgereikt, die wordt toegekend aan sociaal/maatschappelijke en diaconale projecten, waarbij uitdrukkelijk de aandacht en inzet voor kwetsbare mensen in de samenleving tot uiting komt. De winnaar was het Exodushuis in Heerlen. In een Exodushuis vinden ex-gedetineerden een onderdak en zoeken zij opnieuw hun plaats in de samenleving. Bij dit Exodushuis is veel geïnvesteerd in de wederzijdse contacten tussen buurtbewoners en bewoners van het Exodushuis.

Fien Cruys

57 jaar, wijkpastor Heerlen.

DE PRAKTIJK

persoonlijk kennis konden maken met de staf van het Exodushuis en een nadere toelichting werd gegeven over de doelstelling en werkwijze van Exodus. De vraag van de manager van Exodus aan mij was of we samen iets konden organiseren voor mensen uit de wijk tijdens de open dag. We hebben toen besloten dat een groep bewoners van Exodus, samen met een aantal mensen uit de wijk, een maaltijd zouden bereiden met gerechten uit hun land van herkomst. Ook werden niet alleen de burgemeester en de bisschop, maar ook mensen uit de wijk die vaak vergeten worden, uitgenodigd.

Kinderen uit de wijk werden op de open dag door een groep bewoners van het Exodushuis bezig

Geslaagde open dag

brak het ijs

gehouden met binnen- en buitenspelen: voetballen, badminton en allerlei spelletjes. Het was een zeer geslaagde open dag en het ijs was gebroken.

Samen Op de landelijke NL DOET actiedagen van het Oranje Fonds heeft een groep bewoners en oud-bewoners van Exodus, samen met enkele stafleden, een aantal voortuinen in Zeswegen opgeschoond en opnieuw ingericht. De adressen waren door de woningcorporatie Weller aangedragen, omdat de bewoners zelf fysiek niet tot tuinonderhoud in staat zijn.

Een team van Exodus is bijna wekelijks aan het werk in de wijk. 's Winters wordt sneeuw geruimd op het winkelplein, voor de sociëteit voor blinden en slechtzienden, de stoep voor de huisartsenpraktijk, het trottoir voor de kerk en andere cruciale plaatsen. 's Zomers ligt de nadruk vooral op het opruimen en verwijderen van zwerfvuil en in het najaar op het opruimen van afgevalen bladeren. Daarnaast wordt geholpen bij het afvoeren van grofvuil naar het milieupark, voor bewoners die daar zelf niet toe in staat waren.

De speeltuin van de wijken Zeswegen en Nieuw-Husken heeft een flinke opknopbeurt gekregen van een ploeg bewoners van het Exodushuis. De haag werd gescho-

ren, onkruid gewied, speeltoestellen opgeknapt, het zand onder toestellen en in de zandbak ververst en molshopen weggewerkt zodat er gemaaid kon worden. Bij de feestelijke opening van de speeltuin werd de Exodusploeg door de voorzitter van het speeltuinbestuur uitgebreid geloofd voor hun inzet.

Over en weer Het Exodushuis heeft een zeer positieve en constructieve relatie met de Sint Antonius van Padua-parochie, waarvan de kerk aan het Exodushuis grenst, en waarvan het kerkbestuur medegebruiker is van enkele kamers van het Exodushuis. Naast het eerder genoemde sneeuwrij houden van de looppaden, helpen de bewoners met allerlei klussen, zoals het schoonmaken van de goten, het ophangen van kerstversiering, het voeren van de kippen in de ren achter de kerk (in ruil voor verse eieren). In het geval van een overleden bewoner, mocht Exodus gebruik maken van de kapel van het voormalige klooster voor de uitvaartdienst. Zolang het lekkende dak van de timmerwerkplaats niet vernieuwd was, stelde het kerkbestuur de kelder onder de kerk voor als voorlopige opslag van gereedschap.

Gewone mensen Door het geven van voorlichting, het organiseren van open dagen en activiteiten zoals eerder genoemd en het onderhouden van contacten met instellingen, organisaties en groepen uit de omgeving, is Exodus erin geslaagd het vertrouwen van de omwonenden te winnen. De feiten bewijzen dit ook: In de afgelopen drie jaar zijn er geen klachten binnengekomen over het Exodushuis. Sterker nog: de bewoners verlenen hand- en spandiensten in de wijk en participeren actief in de wijk, waardoor, citaat uit het project: "Bestaande vooroordelen en afwijzende reacties omgezet zijn in gevoelens van begrip en tolerantie en zelfs sympathie voor de bewoners. In de contacten krijgen (ex-)gedetineerden een naam en een gezicht. En opeens zijn het 'gewone' mensen, mensen die ooit, vaak door omstandigheden gedreven, een crimineel feit hebben begaan".

Hoe kan een méns illegaal zijn?

Het Jeannette Noëlhuis bestaat langer dan ik. Al 25 jaar lang is het een warm thuis voor velen. Er wordt gegeten, gedronken, gelachen en gehuild. Er worden verjaardagen gevierd en gevangenschappen betreurd. Het Jeannette Noëlhuis is een thuis voor illegalen, of ongedocumenteerden zoals wij liever zeggen, want hoe kan een méns illegaal zijn?

Onaanzienlijk In Nederland leven naar schatting honderdduizend mensen die ongedocumenteerd zijn. Deze mensen hebben maar beperkt recht op politiebescherming. Ze kunnen moeilijk bij een dokter terecht en ze mogen niet werken of studeren. Iedere mogelijkheid tot ontplooiing wordt de mensen onthouden. Sommigen van deze mensen zonder papieren moeten officieel terug naar het land waaruit ze gevlucht zijn, ook al zijn ze daar al tien jaar weg. Terugkeren is heel moeilijk, of onmogelijk, omdat velen geen papieren hebben. Als je Nederland niet binnen komt en je land van herkomst je niet meer erkent, ben je in feite state-loos. In het Jeannette Noëlhuis kunnen mensen even op adem komen, voorbereidingen treffen voor een nieuwe procedure, wachten op papieren uit het land van herkomst, of bijkomen van een operatie. Door met deze mensen samen te leven proberen wij gehoor te geven

aan Jezus' woorden in het evangelie van Matteüs: "Al wat jullie gedaan hebben voor een van de onaanzienlijksten van mijn broeders en zusters, hebben jullie voor Mij gedaan". 'Illegalen' zijn onaanzienliken in onze samenleving. Ze hebben geen papieren en geen bestaansrecht. Een van de dingen die in dit huis gebeurt, is dat mensen het gevoel krijgen te bestaan. Ze hebben een tijdelijke familie om zich heen die om hen geeft en die met hen viert dat ze leven.

Samen leven Het Jeannette Noëlhuis is geen gewoon opvanghuis voor mensen zonder papieren. Het is een woongemeenschap. Er is een kerngroep van drie Nederlanders – waaronder ik – en een Duitse vrijwilligster. De kerngroepsleden zijn met elkaar verantwoordelijk voor dagelijkse gang van zaken. Er wordt geholpen bij het invullen van allerlei formulieren, er worden boodschappen gedaan, een school gezocht voor de kinderen en in kerken verteld over het werk en leven in het Noëlhuis. Er worden huisgenoten bezocht die in de gevangenis zitten en er wordt naar geld gezocht om het huis draaiende te houden. Naast de kerngroepsleden wonen er tussen de twaalf en achttien mensen zonder papieren in de woongroep. Zij leven er voor een kortere periode. Sommigen blijven enkele dagen, sommige

Bisdom Haarlem-Amsterdam

Het bisdom Haarlem/Amsterdam kent geen prijs voor diaconie. "We vinden het niet vruchtbaar om door een prijs het werk van de één hoger te waarderen dan dat van een ander", aldus een woordvoerder. Vanuit het bisdom worden wel een aantal projecten via subsidie ondersteund. Dit betreft bovenregionale projecten. De band met band met parochies is daarmee geen vaststaand gegeven. Eén van de projecten die subsidie krijgen, is het Jeannette Noëlhuis in Amsterdam.

Siska Brand-Barth

22 jaar, lid van de kerngroep van het Jeannette Noëlhuis, student beeldende kunst en vormgeving.

DE PRAKTIJK

meerdere jaren. Gemiddeld woont men een half jaar in de gemeenschap, met een uitzonderlijke situatie van vijf jaar als record. Ieder mens is een belangrijk onderdeel van de gemeenschap en wordt gemist bij afwezigheid. Dagelijks eten we samen, ieder heeft een schoonmaaktaak en wekelijks wordt er met de hele gemeenschap vergaderd. Rondom het huis zijn vele vrijwilligers actief die Nederlandse les geven, meedenken met de kerngroep, leuke dingen met de kinderen doen, voorlezen of een luisterend oor bieden aan de bewoners.

De woongemeenschap, die dit jaar dus al 25 jaar bestaat, is verbonden met de *Catholic Worker* beweging. Het doel van deze beweging is om ‘te leven in overeenstemming met de rechtvaardigheid en naastenliefde van Jezus.’ Inmiddels telt de in 1933 opgerichte beweging maar liefst 123 lokale gemeenschappen die verspreid zijn over vele landen. Het bieden van gastvrijheid aan mensen in de marges van de samenleving is een van de leidende principes.

Een van de dingen die in dit huis gebeurt,
is dat mensen **het gevoel krijgen**
te bestaan

Gesteund Vanuit de katholieke en protestantse kerken ervaren we rijke steun. Het *Jeannette Noël*huis ontvangt geen overheidssubsidie, maar draait volledig op giften en donaties van kerken en particulieren. Kernbewoners ontvangen geen loon maar wel kost en inwoning en er wordt huur, eten en zakgeld voor de bewoners betaald. Om de kosten van de huur te verminderen wordt er nu gekeken of het mogelijk is het huis te kopen. Enkel met de steun van tientallen particulieren en kerken is het mogelijk om het huis draaiende te houden.

Actie Naast het bieden van gastvrijheid zijn de kerngroepsleden samen met een aantal vrijwilligers actief in het organiseren van acties. Volgens ons is het niet voldoende om

de scherven van onrechtvaardig beleid op te vegen, om de ongedocumenteerden die onrecht worden aangedaan te ondersteunen. Het is ook belangrijk om actief te pleiten voor een rechtvaardiger beleid en een meer menselijke behandeling van ongedocumenteerden. Vanuit het *Jeannette Noël*huis worden er in samenwerking met kerken en andere organisaties waken georganiseerd bij Migrantengevangenis Schiphol. Mensen zonder papieren kunnen tegenwoordig te allen tijde – ook zonder een misdrijf te begaan – opgepakt en in de gevangenis gezet worden. Migranten-gevangenis Schiphol is een van de locaties waar ongedocumenteerden vaak maandenlang vastgehouden worden, zonder te weten wanneer zij hun vrijheid weer terugkrijgen. Naast de Schipholwaken worden er ook allerlei andere acties bezocht en georganiseerd. Leidend principe hierbij is dat deze acties vreedzaam en vooral gewelddoos verlopen. Immers, bij het bestrijden van onrecht, moet je niet zelf een ander onrecht aandoen.

Voor Hem gedaan Ook in het dagelijks leven van de woongemeenschap blijft het een zoeken naar wat juist is. Aan elk verblijf in het huis komt een einde, maar hoe moet het met een moeder met kinderen die geen nieuwe woonplek heeft? Met vallen en opstaan, moeite en blijdschap wordt geprobeerd om ieder mens als medemens te zien. Meer nog, om Jezus in ieder mens te zien. Hij stelde de onaanzienlijken immers op één lijn met zichzelf door te zeggen: “Al wat jullie gedaan hebben voor een van de onaanzienlijksten van mijn broeders en zusters, hebben jullie voor Mij gedaan”.

Operatie Stofkam

De rechtspositieregeling voor pastoraal werk(st)ers (RPW) bevat na zoveel jaren teveel bepalingen die niet meer actueel zijn. We bedoelen daarmee dat er bijvoorbeeld organen binnen de kerk genoemd worden die niet meer als zodanig functioneren dan wel opgeheven zijn. Of er wordt verwezen naar wetgeving die veranderd is. Dat maakt de RPW tot een lastig leesbaar document. En dat is precies het tegengestelde van wat we er als partijen mee beogen: Een helder en handzaam overzicht van de afspraken tussen werkgevers en werknemers over de arbeidsvoorwaarden van de pastoraal werker.

De *Landelijke Commissie Rechtspositie* (LKR) is daarom samen met de *Interdiocesane Commissie Rechtspositionele Aangelegenheden* (ICORA) begonnen met de *Operatie Stofkam* met als doelstelling de RPW te actualiseren. In september is een gemengde commissie van beide partijen daarmee begonnen en in het najaar wordt er verder over gesproken.

Bij het nauwkeurig doorlopen van de tekst loop je ook aan tegen tekst die onduidelijk is, waarschijnlijk omdat het ooit een resultaat van een compromis geweest is. Als partijen hebben we afgesproken, ook al is dat geen actualisering zoals de *Operatie Stofkam* beoogt, om die passages niet zonder meer buiten beschouwing te laten. Met andere woorden we trachten daar met elkaar tot nieuwe duidelijkere afspraken te komen.

Wat in de eerste bespreking van de gemengde commissie ook is gebeurd is dat er veranderingen voorgesteld zijn die verder gaan dan actualiseren. Bijvoorbeeld omdat één van de partijen bij lezing van de RPW vindt dat het betreffende artikel aangepast

moet worden. Of al die punten ook tot nieuwe afspraken gaan leiden is aan het volgende overleg van LKR en ICORA in november.

Met bovenstaande willen we aan de pastoraal werkers helder maken dat er dus flink gewerkt wordt om de RPW meer bij de tijd te krijgen en ook te verbeteren. Maar wat de één een verbetering vindt is in de ogen van de ander een verslechterring. Spannende tijden dus. Voorlopig is de landelijke achterbanraadpleging van de LKR verschoven om juist in dit proces op het goede moment ook de achterban in dit proces te betrekken.

Wat wel in ieder geval nu al duidelijk is is dat de *Operatie Stofkam* tot een helderder en handzamere RPW gaat leiden.

Flexibilisering arbeidscontracten

Op basis van de huidige RPW zijn er beperkte mogelijkheden om pastoraal werkers contracten voor bepaalde tijd aan te bieden.

Allereerst als het het eerste contract is dan is er de mogelijkheid een contract van 1 jaar af te sluiten.

Bij verlenging na dat jaar is er op basis van de RPW altijd sprake van een contract voor onbepaalde tijd.

De andere mogelijkheden die de RPW biedt om een contract voor bepaalde tijd af te spreken zijn:

- 1 Er is sprake van vervanging en
- 2 Er is sprake van een project.

De bisschoppen hebben LKR ICORA gevraagd de mogelijkheid van contracten voor bepaalde tijd te vergroten. Belangrijk argument is de sterk teruglopende financiën van sommige parochies en dat zij daarmee meer mogelijkheden krijgen om een pastoraal werker na 1 jaar dienstverband een verlenging te geven. Als je na 1 jaar bijvoorbeeld een contract van bepaalde tijd voor 3 jaar af kunt spreken dan heb je als parochie een minder lang lopende financiële verplichting dan wanneer het altijd een arbeids-contract voor onbepaalde tijd wordt. Voor een pastoraal werker betekent het minder werkzekerheid dan in het verleden. Aan de andere kant kan het ook betekenen dat er meer afgestudeerden weer een kans

krijgen op een baan als pastoraal werker dan wanneer de RPW op dit terrein ongewijzigd blijft. Natuurlijk gaat het om kleine aantallen in de huidige situatie van de kerk, maar toch.

Er zitten veel facetten aan deze verdere flexibilisering, die in veel andere sectoren al bestaat. Naar verwachting zal de discussie binnen LKR-ICORA nog dit jaar tot een advies aan de bisschoppen leiden.

Herroeping decreet

Eind juni heeft kardinaal Eijk een decreet tot afbouw van de toeleiding voor pastoraal werkers die opteren voor een benoeming en een zending in het basispastoraat in het aartsbisdom Utrecht uitgevaardigd. *VPW Utrecht* en *VPW Nederland* hebben in een gezamenlijke brief de kardinaal gevraagd het decreet te herroepen. Die brief is te lezen op www.vpwinfo.nl.

Als reactie op die gezamenlijke brief heeft *VPW Utrecht* een brief van het aartsbisdom gehad waarin meegedeeld wordt dat de brief waarin gevraagd wordt het decreet te herroepen een dag te laat ontvangen is en daarom naar de Romeinse Beroepsinstantie gestuurd is om hen te vragen of het verzoek binnen de door de Codex gestelde termijn gedaan is. Voor de herroeping van het decreet staan 10 nuttige dagen. En de brief van *VPW Utrecht* en *VPW Nederland* is op de 11e nuttige dag door het bisdom aangenomen. Bij navraag door de *VPW* bleek echter dat de brief binnen 10 dagen op het Aartsbisdom per aangetekende post is aangeboden maar dat er op die vrijdag niemand aanwezig was om de brief in ontvangst te nemen. Niet iets wat de beroepsvereniging ten laste kan worden gelegd. *VPW Utrecht* en *VPW Nederland* hebben dat aan het aarts-bisdom laten weten en wachten af hoe er gereageerd gaat worden op de vraag om het decreet te herroepen.

Kerk op Facebook

Daar waar de secularisatie en het individualisme hoogtij viert en veel mensen, die zich aan de zelfkant van de samenleving bevinden, niet meer gezien worden wilde de parochie HH Vier Evangelisten en het pastoresteam het diaconaal handelen op een 'nieuwe' manier in beeld brengen in de samenleving.

Omdat de kerk veel te bieden heeft aan de samenleving, waaronder hen die zich aan de zelfkant van onze samenleving bevinden, is in juli 2012 in de parochie HH Vier Evangelisten een diaconaal inloophuis geopend om vanuit de parochie 'er te willen zijn' voor hen die geen gezicht hebben, niet gezien worden, uitgesloten worden of voor hen die leven in armoede en eenzaamheid. Het inloophuis wil deze mensen weer een gezicht en een stem te geven, opdat ze mogen weten dat ze bemind en gekend worden door de A (a)nder. Dán kan er nieuw leven ontstaan.

Bisdom Utrecht

In 2003 is in het Aartsbisdom Utrecht een diaconale prijs in het leven geroepen, die de naam draagt van *Alphons Ariëns*. In de vorige eeuw toonde deze priester van het aartsbisdom een grote betrokkenheid bij de in armoede verkerende arbeidersgezinnen in Twente. Het gaat bij de *Ariënsprijs* om een diaconaal project of activiteit. Dit is een activiteit gericht op: Zorg en barmhartigheid; Gerechtigheid; Verzoening en vergeving.

Met de diaconale *Ariënsprijs* worden twee doelen nagestreefd:

- De prijs wil aandacht en inzet voor diaconie stimuleren.
- De prijs wil initiatieven stimuleren op het terrein van diaconie waarvoor anders geen geld is.

Begin oktober werd de prijs opnieuw uitgereikt.

Eén van de genomineerden was Ria Doornbusch die haar presentiepastoraat versterkt door de inzet van sociale media.

Weggeefhoek We stotten als team daarbij ook op de vraag: hoe kunnen wij de christelijke boodschap met het religieuze verlangen van mensen in deze tijd weer op het spoor komen en met elkaar verbinden? In de vaste en soms stugge structuren die nu aanwezig zijn in de parochie moest ik het niet zoeken. "Maar waar dan wel", heb ik mij afgevraagd? Ik kwam al snel uit op sociale media, het medium in onze samenleving, waar driekwart van de Nederlanders een eigen profiel heeft aangemaakt. Ik opende de Weggeefhoek. www.facebook.com/groups/533877346626266 is een site vanuit *Inloophuis de Herberg* voor de gemeente Westervoort en Duiven, die met deze site op een duurzame manier met spullen wil omgaan. De mensen die lid worden van deze pagina komen met elkaar in contact omdat ze zelf hun 'waren' gratis aanbieden met een foto op de site. De andere leden kunnen hierop reageren als ze belangstelling hebben. Bij belangstelling haalt de belanghebbende het artikel bij de desbetreffende persoon aan huis op. Er ontstaan op die manier nieuwe contacten en mensen zien elkaar met andere ogen omdat je er kan zijn voor de ander en je wereld wordt groter en groter. Inmiddels heeft deze pagina 166 leden en twee beheerders.

Ria Doornbusch

54 jaar, pastoraal werkster in de parochie HH Vier Evangelisten (Duiven e.o.).

DE PRAKTIJK

Religieus verlangen Hoe kunnen wij als pastores de christelijke boodschap met het religieuze verlangen van mensen in deze tijd weer op het spoor komen en met elkaar verbinden?

Op dit moment verkies ik de sociale media om mensen op het spoor te komen met hun verlangen. Ik gebruik mijn eigen Facebookpagina vaak aan het einde van de dag www.facebook.com/ria.doornbusch hiervoor. Op de

Het komt nogal eens voor dat er een pastoraal gesprek plaats vindt op Facebook

pagina plaats ik een artikel dat mij die dag geraakt, ontroerd of geïnspireerd heeft en daar zoek ik meestal een profaan lied of een gedicht bij. Uit de reacties blijkt dat ‘vrienden’ die lid zijn van mijn pagina innerlijk geraakt worden door de muziek, woorden of gedicht. Het komt nogal eens voor dat er een (pastoraal) gesprek plaats vindt nadien op Facebook. Voor mij laat deze manier van pastor zijn nabijheid en vernieuwend pastoraat zien. Het blijkt uit gegevens van Facebook dat ik nu meer mensen bereik in de leeftijds-categorie van 20 tot 50 jaar, die ik anders tijdens de liturgie niet tegenkom.

Barmhartigheid en gerechtigheid doen met toewijding, dat zijn naar mijn idee de kerntaken van pastor zijn. Vrijwilligers, parochianen en dorpsgenoten meenemen en enthousiasmeren waardoor we God mogen zoeken en vinden in het alledaagse leven. Zelf wordt ik geraakt door wat er met een ander gebeurt. In de berichten via Facebook mocht ik de afgelopen periode lezen: “Dit raakt me”, of “Oef, het raakt me zeer. Dankjewel”.

De sociale media maken mij als pastor toegankelijk en laagdrempelig, waardoor ik gemakkelijker toegelaten wordt door een ander. Het is belangrijk dat je dan als pastor trouw en betrouwbaar bent, ook door structureel berichten op Facebook te blijven plaatsen.

Andere wegen durven gaan Uiteindelijk is vernieuwend pastoraat nieuwe wegen gaan: Vaste patronen los durven laten, afscheid nemen van wat was en andere wegen gaan. Dit geldt voor mij als pastor maar ook voor de vrijwilligers die jarenlang op een bepaalde manier gedacht en gewerkt hebben.

‘Er zijn’ vanuit je Bron voor de ander door vernieuwend pastoraat, dat mocht ik in het afgelopen jaar beleven door de vele pastorale gesprekken via de sociale media, maar ook door het weggeven van goederen, waarbij de ander weer een gezicht kreeg, gezien en gehoord werd. Hierdoor ontstond er nieuw leven.

Durven wij de weg te gaan van vernieuwend pastoraat?

Iedereen op vakantie!

De Vakantiebank Delft is in 2008 gestart als onderdeel van het Rooms-Katholiek Stadsdiaconaat Delft e.o., dat zich inzet op het gebied van armoedebestrijding in de breedste zin van het woord.

Samen met de andere kerken in Delft wordt getracht op het maatschappelijk middenveld een rol te spelen daar waar de overheid het niet (meer) tot haar taak rekent om actief te zijn. Uit het Stadsdiaconaat is de Voedselbank Delft ontstaan (tegenwoordig een zelfstandige stichting). Verbonden met het Stadsdiaconaat zijn nog steeds o.a. een non-foodbank (meubels, huisraad etc.), de diaconale jongerengroep M25, de organisatie van maandelijkse maaltijdvieringen en een Kerst- en Paasfeest voor dak- en thuislozen, verslaafden, ont-heemden, ouderen, eenzamen en allen die het moeilijk hebben in en met de wereld. De jongste loot van de familie tenslotte is de Vakantiebank.

Vakantiebank De Vakantiebank wil volwassenen en kinderen die geen uitzicht hebben op een vakantie die zij wel heel hard nodig hebben, helpen om in het woud van fondsen, regelingen en subsidies op het gebied van

vakanties de juiste weg te vinden. De Vakantiebank schrijft fondsen aan, regelt subsidies en sponsoring en organiseert vervolgens ook zelf vakanties en uitstapjes. Hierdoor wordt het voor velen toch uiteindelijk mogelijk om er even tussenuit te gaan. Met name de goede samenwerking met de Voedselbank Delft is één van de pijlers onder het succes van de Vakantie-bank. Klanten van de Delftse voedselbank en mensen die geen uitzicht hebben op vakantie en via het maatschappelijk werk worden doorverwezen, komen in aanmerking voor een vakantie via de Vakantiebank Delft.

Potentiële deelnemers worden thuis bezocht door de vrijwilligers van de Vakantiebank voor een oriënterend gesprek en een selectie van het reisdoel. De vrijwilligers vormen de schakel tussen de reizigers en de organisaties die bijvoorbeeld huisjes verhuren. De Vakantiebank verzorgt de voorbereiding, inschrijving, begeleiding en ook het vervoer naar en van de vakantieadressen.

De ander moet je een zorg zijn, omdat die Ander ons daartoe aanzet

Bisdom Rotterdam

De diocesane prijs *Brood en rozen* verwijst naar de heilige Elisabeth van Thüringen, patrones van de caritas. De diaconieprijs brengt goede voorbeelden van (parochiële) diaconie voor het voetlicht, waardeerde de grote inzet van kerkelijke vrijwilligers voor mensen in nood en laat parochies nieuwe ideeën opdoen voor diaconie in de plaatselijke geloofsgemeenschappen. In november 2011 werd de prijs voor het laatste uitgereikt. In de categorie 'diaconale activiteiten met of voor gezinnen met jonge kinderen' ging de prijs naar de Vakantiebank, een activiteit van het R.K. Stadsdiaconaat in Delft.

Jan Lamberts

54 jaar, R.K. stadsdiaken Delft, werkt nauw samen met Anita van Velzen, coördinator Vakantiebank Delft.

DE PRAKTIJK

Vrijwillig en beroeps Het is duidelijk dat de Vakantiebank Delft niet kan bestaan zonder de enorme inzet van een team van vrijwilligers. Zij zijn onontbeerlijk in de voorbereiding en uitvoering van de vakanties en uitstapjes. Als pastorale beroepskracht is mijn rol bescheiden. Formeel ben ik als beroepskracht eindverantwoordelijk, maar de vrijwilligers worden aangestuurd door een coördinator, die mij eigenlijk alle werk uit handen neemt. Als ik met een uitstapje of een meerdaagse va-

kantie meega, doe ik dat als begeleider, die hetzelfde werk doet als de andere vrijwilligers. De mensen die meegaan als gast kennen je echter vaak wel en weten dat je 'de pastor' bent. Een praatje is gauw gemaakt en als je het vertrouwen van gasten weet te winnen, komen ook andere en meer diepgaande gesprekken op gang. Van een praatje over het weer gaat het gesprek naar de zorgen over de kinderen, werk en inkomen om soms uit te komen bij de fundamentele vragen van het leven: "Waarom zit ik zo in de ellende? Waarom kom ik er niet uit?"

Goodwill In kerkelijk Delft is de Vakantiebank in de loop der jaren een begrip geworden. De fundamenten hiervoor zijn gelegd door de inspanningen van mijn voor-

ganger en oprichter van het Stadsdiaconaat, broeder Hans van Bommel ofm. De Vakantiebank is een sterke twijg aan de boom geworden en geniet veel goodwill, ook buiten het Delftse kerkelijke circuit. Er zijn door het jaar regelmatig acties voor de Vakantiebank. Met name de actie 'Geef ze de vijf' spreekt aan.

Delftenaren worden opgeroepen om van hun vakantiegeld vijf euro af te staan, zodat de Vakantiebank vakanties mogelijk kan maken. Ook een aantal serviceclubs in Delft zoals de Lions en Soroptomistes zijn actief voor de Vakantiebank. Behalve het vaste team van vrijwilligers zijn er met name rondom heen- en terugreis van en naar de vakantieplekken heel veel andere vrijwilligers in touw die om niet gasten van de Vakantiebank wegbrengen naar of ophalen van hun vakantieplek. Hierdoor ontstaan contacten tussen mensen die elkaar in het dagelijks leven niet zomaar zouden tegenkomen. Voor veel vrijwilligers (waaronder nogal wat parochianen) zijn deze ontmoetingen eyeopeners. Er ontstaat begrip voor de moeilijke en vaak uitzichtloze situatie waarin mensen zich soms bevinden.

Menswaardig Dat dit project bijdraagt aan de menswaardigheid van de samenleving staat buiten kijf. Zeker gedurende de laatste crisisjaren is het aantal mensen dat tussen wal en schip dreigt te raken enorm gestegen. Het lijkt erop dat steeds meer mensen om de een of andere wijze afhaken in onze samenleving, die steeds harder, intoleranter maar ook technischer, digitaler en onpersoonlijker wordt. Mensen kunnen

Openstaan naar en
betrokken zijn
op de wereld

niet meer mee, raken achterop en verliezen contact met de 'gewone wereld'. Werkeloosheid, schulden, het ontbreken van sociale intelligentie en sociale vaardigheden zijn de grote boosdoeners. De Vakantiebank neemt iedereen zoals hij of zij is, al is dat wel eens een uitdaging. Zaken niet in orde hebben voor een vakantie, op het laatste moment afzeggen, gewoon niet komen opdagen, letterlijk gehaald moeten zijn zaken die eigen aan onze gasten zijn.

Het is echter net hierin dat God iedere keer weer opnieuw om de hoek komt kijken. In de arme, de kwetsbare en gekwetste medemens kunnen we God zien, moeten we God zien. Dat deed Jezus Christus al. In de opwaartse beweging die we als christenen gedurende ons hele leven maken op weg naar voleinding, speelt ook de horizontale dwarsbalk van het kruis van Christus een vitale rol. Als gemeenschap van gelovigen moet je openstaan naar en betrokken zijn op de wereld.

De ander moet je een zorg zijn, omdat die Ander ons daartoe aanzet en voortdrijft. De zorg voor en om de ander in de vorm van vakantie voor iedereen is wat de Vakantiebank Delft motiveert.

Ontkerkelijkheid, nou en?

Oorzaken en gevolgen van secularisatie in Nederland, Manfred Grotenhuis e.a.

• *Uitgegeven in de reeks Religie en samenleving jaargang 8 nr. 1*

ISSN: 1872 -3497

In dit boek zijn bijdragen gebundeld van verschillende sprekers op het symposium van 31 mei 2013 aan de Radbouduniversiteit in Nijmegen. De titel van deze bundel laat zich op verschillende manieren lezen. Naar gelang het leggen van de klemtoon kwam ik tot interpretaties: Wat moeten we met ontkerkelijkheid? Is ontkerkelijkheid heel erg? Wat gaat er met de religie gebeuren na de ontkerkelijkheid? De titel maakt nieuwsgierig.

Het boek bevat een groot aantal onderzoeken in Nederland en Europa met bijbehorende tabellen en een groot aantal pagina's over de gebruikte onderzoeksmethodiek en wetenschappelijke verantwoording daarvan. Allerlei onderzoeksgebieden komen aan de orde, zoals de Islam in Nederland, de politieke partijen, het primair onderwijs, het geven aan goede doelen, de geestelijke verzorging, nieuwe spiritualiteit...

In het kader van de bespreking van het boek in dit VPWblad leg ik alle tabellen terzijde en haal ik een aantal facetten, of zo u wilt krenten, naar boven die van belang zouden kunnen zijn voor de pastorale praktijk.

De actuele stand van kerkbetrokkenheid (in 2012)

Het is zinvol de laatste stand van de kerkbetrokkenheid te weten. Eén van de onderzoeken telt de geïnitieerde kerkleden: de leden die een initiatieritueel hebben ondergaan en derhalve zijn opgenomen in een kerkgenootschap. Vervolgens wordt een onderscheid gemaakt tussen hen die niet meer betrokken zijn en hen die zich lid blijven noemen. Vervolgens maken onderzoekers bij deze groep een onderscheid tussen hen die vrijwillig actief zijn en die niet actief zijn.

Voor de katholieken betekent deze indeling het volgende. In Nederland wonen 4,1 miljoen geïnitieerde katholieken, waarvan 2,4 miljoen zich bewust katholieken noemen. Dat betekent 1,7 miljoen geïnitieerde niet bewuste katholieken, ook wel papieren leden genoemd. Van de bewuste katholieken is slechts 16 % actief betrokken. Anders gezegd: van de katholieken die zeggen lid te willen blijven van de kerk, is 84% niet actief betrokken. Leden van andere kerkgenootschappen in Nederland zijn aanmerkelijk actiever.

De vraag naar religie blijft constant

De ontkerkelijkheid is een feit. Naast een tanende religieuze betrokkenheid is er echter ook sprake van een aanhoudend religieus geloof. Men noemt dat believe without belonging, geloven zonder ergens bij te horen. Er worden drie factoren

genoemd die bij deze trend een rol spelen: de ontwikkeling van de wetenschap, een grotere financiële zekerheid en individualisering. Belangrijk is echter te constateren dat de behoefte aan religie 'haar marktaandeel' behoudt. Mensen blijven religieuze wezens, hoe ze zich ook uiten.

Vrijwilligerswerk daalt minder snel dan kerkbezoek

Kerkelijke betrokkenheid is een belangrijke bron voor sociaal kapitaal in de betekenis van vrijwillige inzet. Die is nu redelijk constant, maar gaat in de toekomst door vergrijzing grotendeels opdrogen. De vrijwillige inzet in niet-religieuze instellingen wordt vaak ook gedragen door kerkbetrokken mensen. Uit onderzoek blijkt dat er meer mensen hoger opgeleid zijn, maar dat die minder geneigd zijn om vrijwilligerswerk te doen. De opengevallen plekken worden dus niet gemakkelijk ingevuld. Dit geldt zowel voor kerkelijk als niet-kerkelijk werk.

Na het lezen van dit boek moet ik toegeven dat er weinig nieuws in staat voor de meeste pastores. Zij kunnen de verschijnselen die in dit boek beschreven worden, met eigen ogen waarnemen als ze niet té binnenkerkelijk gericht zijn en zich verdiepen wat er in hun directe omgeving aan de hand is waar het gaat om kerk, religie en spiritualiteit. Wie wetenschappelijke onderbouwing wil zien van de eigen waarneming, kan in dit boek terecht.

Nieuws uit de VPW-en

■ VPW Breda

Bisschoppelijke erkenning en waardering in het bisdom van Breda

Op 9 september kwam het bestuur dit jaar voor de tweede keer bij bisschop Liesen op bezoek. Op 24 januari had hij zelf ons daartoe uitgenodigd. De bisschop had tijd nodig om de statuten van de VPW-Nederland en die van de VPW-Breda te bestuderen. Ook de tekst van het protocol, dat in 1990 door de zelfstandige VPW-Breda en de toenmalige bisschop Ernst was overeengekomen, wilde hij lezen om het zo nodig te kunnen wijzigen. Wie schetst onze aangename verrassing, toen de bisschop ons op 9 september meedeelde het protocol *ongewijzigd* te willen voortzetten. Hij heeft dus alle aandacht geschonken aan de VPW, die hij nu beschouwt als één van de vele gespreksforums in zijn en ons bisdom. Wij zijn hem daarvoor erkentelijk.

• • • Onze afdeling is begonnen met een tweemaandelijks digitale nieuwsbrief, die in juli voor het eerst uitkwam en geredigeerd wordt door onze voorzitter, Wiel Hacking. Deze vervangt niet de periodiek die driemaal per jaar uitkomt. De periodiek werkt vooral thematisch, de nieuwsbrief gaat in op de actualiteit, maar in beide uitgaven gaat het om de uitwisseling van ervaringen van VPW-leden en van hen die in de VPW zijn geïnteresseerd. De volgende edities van

de digitale nieuwsbrief komen uit in september, november, januari en maart.

• • • Op 10 oktober zullen wij onze jaarlijkse ALV houden in Bovendonk, te Hoeven. Behalve de huishoudelijke zaken, hebben wij twee belangrijke gespreksthema's. Jan Hafmans C.Ss.R (Orde van de Paters Redemptoristen) zal het referaat van abt Martin Werlen OSB (Orde van de Paters Benedictijnen) inleiden, dat dit jaar verschenen is naar aanleiding van 50 jaar *Vaticanum II*. De titel van dit werk is *Samen de gloed onder de as ontdekken*. Het is zeker de moeite waard om het verder te verspreiden. Voorts zullen we aan de leden vragen zich uit te spreken over het imago van de VPW. Ons bestuur is benieuwd wat daarover te berde zal worden gebracht.

✎ Frans Vermeulen

■ VPW Haarlem-Amsterdam

• • • Op vrijdag 13 september hadden we weer een protocolair gesprek met de bisdomleiding. Ook bisschop Punt was na zijn ziekte weer van de partij. We hebben vooral met elkaar gesproken over de status van de VPW. Rond het vorige gesprek was ons tot twee keer toe door het bisdom te verstaan gegeven, dat de priester in het bestuur niet welkom was bij het gesprek, omdat het bisdom de VPW ziet als een vereniging van uitsluitend pastoraal werk(st)ers. Dat is toen

weer even gladgestreken, maar de zaak zelf vraagt om verheldering. De bisschop gaf nu aan, dat een aantal jaren geleden met de VPW was afgesproken, dat de VPW alle pastoraal werk(st)ers zou vertegenwoordigen. Eerder wilde de bisschop een aparte Raad van pastoraal werk(st)ers oprichten, maar toen bleek dat bijna iedereen lid was van de vereniging ging hij er mee akkoord dat de VPW hen zou vertegenwoordigen. Bovendien zou de VPW met daarin ook priesters niet passen binnen het kerkelijk recht. Ook gaf hij te kennen, dat de vereniging teveel een tegenover is, terwijl het in deze tijd toch gaat om het samen kerk zijn. Van onze kant hebben we aangegeven, dat ons bestuur statutair alle leden vertegenwoordigt, zowel priesters, pastoraal werk(st)ers en diakens. De taken van de vereniging lopen ook niet parallel aan die van de priesterraad of de diakenskring. In plaats van gescheiden kringen opteren wij binnen de vereniging voor het samen optrekken van priesters, pastoraal werk(st)ers en diakens om zo bij te dragen aan de ontwikkeling van het beroep, tegen de achtergrond van de diversiteit in ambten. Juist binnen de huidige gemengde regioteams is dat van eminent belang. De bisschop vindt dat de nieuwe tijd toch om een andere opzet vraagt. Niet alles hoeft hetzelfde te blijven als dertig jaar geleden toen de

vereniging werd opgericht. Hij nodigt ons uit met voorstellen te komen. Dat hebben we toegezegd met de aanvulling, dat we niet alleen een diocesane vereniging zijn, maar ook deel uitmaken van een landelijk verband, de VPW Nederland.

Verder hebben we kort gesproken over de inzet van emeriti, met name meteen na de aanvang van het emeritaat. Zowel het bisdom als de VPW vinden, dat emeriti hun opvolgers ruimte moeten geven en zeker niet mogen belemmeren. Het bisdom zal dit bij het exitgesprek onder de aandacht brengen van de aspirant-emeriti. Detaillering en nadere invulling blijkt het bisdom moeilijk te kunnen en te willen geven.

Verder hebben wij het bisdom verteld, dat we op landelijk niveau mogelijk extra aandacht gaan geven aan de voortgezette vorming van pastores. De bisschop wil dit graag volgen. We hebben hem ook de brochure *De pastor als zielzorger* overhandigd. Het gesprek verliep in een harmonieuze sfeer.

• • • Op 12 november houden we weer onze jaarlijkse Babelonië-dag. Een dag dus van babbel-de-babbel met elkaar, eten en drinken en een inleiding door een van onze leden over een buitenpastoraal onderwerp. Deze keer horen en zien wij Jacques Vlaar als orgelbouwer.

• • • Onze leesgroep van emeriti is in augustus alweer bij elkaar geweest. Deze keer schaalden we ons rond de roman *Stoner* van de hand van John Williams. Het verscheen al in 1965, maar bleef vrijwel onopgemerkt. In september 2012 beleefde het een nieuwe druk en in mei 2013 werd de negentiende druk uitgegeven! Een recensent, Mark Schaap, schreef er over: “Mocht u dit jaar maar één boek kunnen of willen lezen, laat het dan *Stoner* van John Williams zijn.” Als pensionado’s gaan we in september met vakantie en in oktober storten we ons op *Dit zijn de namen* van Tommy Wieringa, bekroond met de Libris Literatuur Prijs 2013.

• Jan van Diepen

■ VPW Limburg

• • • Op 18 september is de studiekring *Pactief* weer bij elkaar gekomen. De kring bestaat uit leden veelal afkomstig uit Noord- en Midden Limburg. Frans Jespers, hoofddocent aan de Katholieke Universiteit Nederland, is ingegaan op de aardverschuivingen binnen het christelijke landschap, de consequenties voor het parochieel leven en de nieuwe wegen die hier en daar ontdekt worden.

• • • Op 7 november vervolgens, staat de najaarsvergadering van de afdeling gepland. Jo Beckers van de Dienst Kerk en Samenleving bisdom Roermond zal in-

gaan op de clustervorming binnen dekenaten in Limburg en de (on-)mogelijkheden die dit proces biedt. Aan de hand van concrete voorbeelden zal getracht worden de problematiek van de krimpende kerken in beeld te brengen om dit vervolgens te herwaarderen als uitdaging en kans.

• • • Inmiddels heeft zich al een aantal leden gemeld voor het deelnemen aan een intervisiegroep binnen het project *Geestelijk Leiderschap*. Verleden jaar werden op verschillende plaatsen in het land onder deze noemer VPW-studiegroepen georganiseerd. Voor de Limburgse afdeling bestaat voor leden ook dit jaar de mogelijkheid aan een kring *Geestelijk Leiderschap* mee te doen. Bij interesse s.v.p. even contact zoeken met de secretaris van de afdeling Piet Linders (p/a Stichting 't Groenewold, telefoon 077-3546689).

• Piet Linders

■ VPW Groningen-Leeuwarden

• • • Op 24 september werd de tweede Algemene Leden Vergadering van 2013 gehouden. Helaas was de opkomst deze keer historisch laag. Een tiental leden had zich op het laatste nippertje per email afgemeld.

Lees verder op pagina 22

Eén van de leden, drs Hilda van Schalkwijk, hield een inleiding met als titel *Tegenstrijdige Tendensen*.

In haar kritisch en luchtig alsmede prikkelende betoog, onderbouwd met foto's, kwam in een notendop de kerkgeschiedenis sinds Vaticanum II tot en met de verkiezing van paus Franciscus langs.

Hieronder volgen enkele zinsneden uit de inleiding:

“Gaat er met de komst van de nieuwe paus een andere wind door de kerk waaien? Franciscus staat dicht bij de mensen. In hoeverre zal dat doorwerken in onze kerkprovincie?

Het huidige beleid van de bisschoppen is gericht op strakkere regels voor de liturgie en op schaalvergroting door middel van fusies van parochies.

In den lande zien we echter dat vanuit de basis steeds meer gelovigen zich teweergegaan stellen tegen het beleid van de bisschoppen. Denk bijvoorbeeld aan het *Professorenmanifest* en *Bezielde Verband Utrecht* met haar *Breed Manifest Kernwaarden* van de lokale geloofsgemeenschap.

Ook buiten Nederland is er eenzelfde tendentie merkbaar. Met name in Oostenrijk, Zwitserland, Groot-Brittannië, België, de VS en Australië.”

Verder worden we attent gemaakt op een belangrijke website: *churchauthority.org* (waar o.a. bekende theologen aan het woord komen, die bij de kerkelijke overheid aandringen op een fundamentele verandering van haar gezagopvatting en haar verhouding tot en omgang met de gelovigen). Daarnaast verwijst Hilda van Schalkwijk naar het *Pfarrerinitiative*, gevolg door het *Laieninitiative* in Oostenrijk.

In het kringgesprek naar aanleiding van deze inleiding en met enkele vragen van de inleidster zelf kwamen zowel onze eigen positie en beleving als onze taxatie van de huidige kerksituatie ter sprake. Hilda Schalkwijk zal haar tekst na bewerking aanbieden voor plaatsing op de site van VPW Nederland.

• • • In het huishoudelijk gedeelte wordt verslag uitgebracht van het protocollair gesprek met de bisdomstaf van 22 maart (zie de Nieuwsrubriek in het vorige nummer) en passeren enkele ontwikkelingen in het bisdom de revue.

• • • Voorts vindt de herverkiezing (met algemene stemmen) van Germa Kamstra voor een tweede termijn plaats. Wederom helaas kon er bij gebrek aan kandidaten, na drie jaar, nog geen nieuwe voorzitter worden gekozen.

• • • Op 26 juni was de introductieavond *Pastorale School nieuwe stijl*. In oktober is de aftrap van de cursus *Op reis in het land van geloven*.

• • • Op 3 oktober wordt de jaarlijkse studiedag van het bisdom gehouden. Het thema *Pastoraal leiderschap in de nieuwe parochie* wordt (met zijn eigen ervaringen op dat terrein) ingeleid door Paul Daggenvoorde uit het aartsbisdom Utrecht en aansluitend zal Jozef Wissink reflecteren op de inleiding van Paul. 's Middags gaan we in kleine groepen uiteen voor gesprek. Na de studiedag volgen bijeenkomsten waarin pastorale teams in gesprek gaan over concrete initiatieven en activiteiten die dat leiderschap vorm geven.

✎ Jan Langelaan

Om-armen

Leo Tolsjoi is bekend van zijn dikke boeken uit de 19e eeuw als Oorlog en Vrede en Anna Karina, maar ook korte verhalen behoren tot zijn repertoire: Een rijk man lag op sterven. Zijn leven had hem geleerd dat je met geld alles kunt bereiken. “Dat zal ook zo wel zijn aan de andere kant van het graf”, dacht de rijke man. En daarom zei hij tegen zijn zonen: “Leg een zak met goudstukken in mijn doodskist”. Toen hij na een lange reis in de andere wereld aankwam, had hij honger. Hij zag een kraampje waar een engel allerlei voedsel te koop aanbod. “Net wat ik dacht”, zei de rijke man, “het is hier precies als in het aardse leven. Ook hier kun je voor geld alles krijgen. Goed dat ik wat meegenomen heb”. Hij bestelde een maaltijd, maar toen hij wilde betalen met een goudstuk, werd dat door de engel afgewezen. “Je hebt op aarde niet veel geleerd”, zei de engel. “Je kunt hier niet betalen met geld dat je bezit, maar alleen met geld dat je hebt weggegeven. Denk er eens over na. Heb je in je leven ooit iets aan iemand weggegeven? Of ooit eens iemand geholpen?” De rijke man dacht na... maar hij had nooit ook maar één cent aan iemand weggegeven.

Opmerkelijk is dat er vele diaconale initiatieven via het internet bereikbaar zijn. Hier geen ‘startpagina.diaconie’ of

iets dergelijks maar www.rkdiaconie.nl met onder een aantal trefwoorden uitgebreide reeksen van activiteiten en vooral ook heel veel links naar samenwerkende of sympathiserende organisaties.

Ook op de website van www.disk-arbeidspastoraat.nl een groot aantal doorverwijzingen naar onder andere www.schuldhulpmaatje.nl dat een samenwerkingsverband is van de kerken in Nederland, een bond voor ouderen en bureaus voor schuldhulpverlening. Het biedt hele concrete ondersteuning aan mensen die in de chaos van schulden terecht zijn gekomen.

Vele activiteiten vinden er ook op plaatselijk niveau plaats. Inloophuizen, ‘sociale’ café’s, maaltijden voor allerlei groepen mensen: onbehuisden, verslaafden, asielzoekers, illegalen, maar ook koffie ochtenden en maaltijden. Prima activiteiten maar op parochiële websites vaak ergens verstopt. Een foto rondleiding van onze ‘prachtige monumentale kerk’ krijgt een prominentere plaats dan de diaconale activiteiten.

Het woord van Jezus ‘Al wat je voor de minste van de mijnen hebt gedaan, dat heb je ook voor mij gedaan’ heeft ook kunstenaars geïnspireerd. In het hernieuwde Rijksmuseum hangt onder andere van een onbekende Alkmaarse meester zijn Werken van Barmhartig-

heid. www.rijksmuseum.nl/nl/collectie/SK-A-2815. Daar hoef je dus niet eens voor in de rij te gaan staan.

Ik was op zoek naar een verhaal, maar vond het niet op het internet. Het leverde wel www.beleven.org op. Een website met reclame maar gevuld met verhalen en sagen van landstroken en godsdiensten. Dus tot besluit het verhaal maar uit mijn eigen ‘memory’ opgehaald, maar anders dan de pc liggen alle bits en bytes daar niet zo onveranderlijk vast.

Een rabbi wilde zich graag toeleggen op de kern van zijn werk en sprak met zijn bestuur af hem alleen te betrekken bij belangrijke beslissingen. Op een dag vond hij in de sjoel een offerkist staan met een bordje er op: “voor de armen”. De rabbi werd boos. Zijn bestuur was verbaasd: “We zouden u toch alleen raad-plegen bij belangrijke beslissingen!” “Noemen jullie dit onbelangrijk?”, raasde de rabbi. “Jullie hebben de zorg voor je naaste losgemaakt van de concrete ont-moeting met je naaste. Voorheen stond je oog in oog met je medemens in nood.

Je zag, je voelde en soms rook je ook zijn ellende en kon je hem om-armen. Nu voldoe je wel aan je plicht, maar je ontmoet geen mens”. Het scherm van de pc, tablet of iPad heeft ook dat gevaar in zich.

Cottage garden!

Franciscus & Clara, zo heet onze geloofsgemeenschap vandaag de dag. Gisteren was het nog Hildegardis en morgen wordt het: *H. Johannes de Evangelist*. Franciscus heeft wel iets; daar hebben Rotterdammers iets mee. Ruim driehonderd jaar geleden kwamen de eerste Franciscanen naar de Maasstad en spoedig volgden de Franciscanessen. Gewerkt hebben ze, en hoe! Scholen, ziekenhuizen en zelfs een begraafplaats hebben zij opgericht. Als eerbetoon voor hun gezwoeg en geploeter koos onze parochie als naam Franciscus én Clara! Tegelijkertijd was het een oproep, een uitdaging, om een poging te wagen om als stadse volgeling van Franciscus te leven in een stad die een oase in zich draagt.

Dus..... dus zette ik deze zomer, na heel veel jaren, de eerste stap naar biologisch verantwoord tuinieren. Voor mij geen kunstmest meer, geen voorgekweekte plantjes uit de plaatselijke bouwmarkt of supermarkt. Mijn tuin zou een plek worden waar Franciscus en Clara trots op zouden kunnen zijn!

Het stond zo mooi op het pakje 'bijzonder bloemenmengsel voor een cottage garden, een bijzonder mengsel voor de liefhebber'. En om het nog mooier te maken stond op de achterkant: Minstens vijftien soorten planten met eigenschappen die uw plantenhart sneller doet kloppen... Of ik een plantenhart heb weet ik niet, maar wel een koopmansgeest. Normaal zou het 30 Euro moeten kosten

en ik kon het als kassa koopje meenemen voor slechts 9,90.

Met een soort sinterklaas gevoel maakte ik het zakje open en inderdaad maar liefst vijftien zakjes zaad die mij stuk voor stuk beloofde dat ik deze zomer gewoon thuis kon blijven om te genieten van een traditionele Engelse cottage garden...

Bouwen aan de stad

Rob

Lijesen

De moed zonk me in de schoenen toen ik de zaai instructies op de achterzijde las. Voor het ene zaad moest ik een zaibakje aanschaffen, voor het andere zaad moest ik ruimte vrij maken in het vriesvak en voor de grotere en hardere zaden moest ik op zoek gaan naar een fijn schuurpapiertje om ze vervolgens in een niet te vochtige grond te laten ontkiemen. Gelukkig bevatte de voordeelverpakking ook een zakje voor 'beginners'. Die heb ik gezaaid, rijkelijk! Het zaad kwam op, allerlei soorten groen, ik zag het groeien. Mijn bloemenhart klopte iedere ochtend van vreugde. En ik zag het al voor me: mijn tuin zou deze zomer de mooiste

Engelse cottage garden van heel Rotterdam zuid worden...

Tot het moment dat ik halverwege de zomer een heel klein rond gaatje in de grond zag.... en ik dacht: "Het zal toch niet.....?" ". Jawel, een mol. Niet één, niet twee, maar een hele familie. Precies daar waar ik had gezaaid had, woonde de familie mol. Weg bloemen... weg cottage garden...

Ik geef het je te doen om dan de Franciscaanse spiritualiteit vast te houden. Ik heb het geprobeerd: bijzondere (erg dure) bloembollen geplant, geluidsgolven het ondergrondse gangenstelsel ingestuurd, vriendelijke korrels gestrooid... Niets hielp!

Dan wordt de verleiding wel heel erg groot om mollenklemmen te plaatsen, glasscherven in de hoop te plaatsen, petroleum te gaan kopen of mottenbollen (drie per molshoop) in te slaan. De verleiding was groot, heel groot, te groot? Net op het juiste moment schoten met woorden te binnen die aan Franciscus zelf worden toegeschreven: "Geef me de kracht om te veranderen wat ik kan veranderen. De moed om te aanvaarden wat ik niet kan veranderen en de wijsheid om het onderscheid tussen beide te weten".

Die wijsheid wens ik jou, aan het begin van een nieuw pastoraal jaar ook toe.

Rob Lijesen en de familie mol